

Experții recomandă integrarea expertizelor judiciare într-un singur serviciu

Un grup de experți care au elaborat „Studiul de fezabilitate privind infrastructura criminalistică în Republica Moldova” și „Constatarea auditului extern al Centrului de Medicină Legală al Ministerului Sănătății al Republicii Moldova” consideră oportună integrarea serviciilor de expertiză judiciară într-un singur serviciu. Acest lucru, în urma constatărilor lor, ar consolida și garanta independența expertizelor judiciare, în special în examinarea cazurilor de tortură și a altor forme de maltratare.

Studiul a fost elaborat în cadrul proiectului „Consolidarea examinării medico-legale a cazurilor de tortură și a altor forme de maltratare în Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană și co-finanțat și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Rezultatele acestuia au fost prezentate în perioada 15-16 noiembrie a.c. în cadrul unei conferințe la care au participat reprezentanți ai ministerelor de resort, experți naționali și internaționali, precum și alți actori în domeniu.

Experții au constatat că în cazurile de tortură și a altor forme de maltratare Codul de Procedură Penală nu stabilește efectuarea expertizei judiciare în mod expres și obligatoriu. Atunci când este cerută expertiza judiciară (care este importantă pentru a determina natura și gradul leziunilor corporale), cauza penală este inițiată doar după ce a fost efectuată investigația medico-legală preliminară în afara procesului penal. În plângerile pe tortură cauza leziunilor trebuie determinată prompt și în mod operativ, deoarece expertiza judiciară nu poate fi repetată, fiindcă rănile se vindecă repede.

În acest sens, pentru a diminua problemele existente, experții recomandă ca în cazurile de tortură și a altor forme de maltratare procesul penal să fie inițiat imediat, iar organul de urmărire penală să reacționeze la orice plângere pe caz de tortură și să asigure colectarea probelor, să fie efectuată documentarea adecvată a cazului, ceea ce va contribui în final la reducerea gradului impunității. De asemenea, experții propun ca tortura și alte forme de maltratare să fie incluse în lista cazurilor când expertiza judiciară este obligatorie.

Autorii studiului au mai constatat că

actualmente în Republica Moldova lipsește o instituție independentă centrală care și-ar asuma rolul de conducere al sistemului de expertiză judiciară la nivel național și ar reglementa, totodată, certificarea experților, ar oferi soluții pentru probleme de ordin comun, ar monitoriza activitățile experților judiciari, ar inves-

„Expertizele stau la baza oricărui dosar penal, iar dacă acest Centru face expertize neadecvate sau slabe, atunci și justiția este pusă sub semnul întrebării în cazul unui dosar penal”.

tiga cazurile de comportament neadecvat al acestora. Din cauza că nu există o unicitate în acest domeniu, comunitatea științelor criminalistice este fragmentată, nefiind în stare să identifice problemele proprii și suferă de lipsă de viziune cooperantă și comună asupra dezvoltării sale pe viitor. „În Republica Moldova experții care activează, de exemplu, în cadrul Direcției tehnico-criminalistică din cadrul Ministerului Afacerilor Interne sunt mai întâi ofițeri de poliție și apoi experți sau invers? Nu există o delimitare strictă ale acestor două funcții și atunci apar conflictele de interese”, a menționat Liga Peisnice, expert internațional și una din autoarele studiului.

O altă constatare a autorilor studiului se referă la golurile legislative, care creează diferențe dintre reglementări și

practica reală în domeniul expertizei judiciare și calitatea „armelor” procesuale. De asemenea, sunt restricții pentru experții privați, fiind limitat accesul la o expertiză de alternativă pe unele domenii.

Autorii au mai identificat că în activitatea experților judiciari lipsesc metode și proceduri uniforme, care ar asigura integritatea și identitatea lanțului parcurs în obținerea probelor. Doina Ioana Străisteanu, expert național și una din autoarele studiului, a specificat că în acest domeniu nu există metode unice de prelucrare a probelor, care ar asigura identitatea acestora în întregul proces criminalistic.

În acest sens, pentru a diminua problemele existente, experții recomandă ajustarea cadrului legal pentru a asigura independența, imparțialitatea și accesul la expertiza judiciară, îmbunătățirea și standardizarea calității în rândurile prestatorilor de astfel de servicii prin alocarea de resurse financiare și dotare cu tehnica modernă, consolidarea rolului apărării în acest domeniu. De asemenea, se recomandă ca administrarea și supravegherea sistemului de expertiză judiciară să fie efectuată de o autoritate separată, dar nu de instituțiile de expertiză propriu zise. Se mai propune să fie instituită expertiza de alternativă (prin utilizarea serviciilor experților privați), inclusiv pe segmentul medico-legal și

asigurarea independenței instituțiilor și experților în domeniul criminalistic.

Reprezentanții autorităților de stat prezenți la conferință s-au arătat deschiși pentru procesul de reformare a sistemului de expertiză judiciară din țară. În acest sens, Vladimir Grosu, vice-ministrul Justiției, a declarat că Centrul Național de Expertiză Judiciară din cadrul Ministerului Justiției trebuie restructurat, fiindcă de calitatea expertizelor depinde în mare parte calitatea justiției. „Expertizele stau la baza oricărui dosar penal, iar dacă acest Centru face expertize neadecvate sau slabe, atunci și justiția este pusă sub semnul întrebării în cazul unui dosar penal”, a mai spus Vladimir Grosu.

Pe de altă parte, Viorel Soltan, vice-ministrul Sănătății a declarat că este importantă mărirea gradului de independență a expertizei judiciare în Republica Moldova. „Dacă vorbim de viziunea pe viitor, atunci Centrul de Medicină Legală ar trebui să fie pe lângă Guvernul Republicii Moldova, dar nu pe lângă un minister sau altul. Centrul de Medicină Legală are nevoie de schimbări majore, de la personal calificat, până la modernizarea laboratoarelor. Dorim să reorganizăm acest centru pentru ai asigura o independență majoră în luarea anumitor decizii”, a mai spus Viorel Soltan.

Lilia ZAHARIA

ÎNTREBARE: *Executorul judecătoresc are dreptul să judece?*

RĂSPUNS: Executorul judecătoresc nu are dreptul să judece pe nimeni. El întreprinde toate acțiunile legale pentru executarea titlului executoriu. De exemplu, executorul judecătoresc este în drept să pună arest pe bunuri, să pună interdicții la diferite autorități de stat (Camera de Licențiere, Camera Înregistrării de Stat, SA „Registru” etc.)

Pentru anumite proceduri, executorul este în drept și urmează să inițieze procese prin care să fie impuse anumite interdicții, inclusiv la ieșirea din țară. La fel, pentru a determina debitorul să execute titlul executoriu, el poate solicita poliției și procuraturii intentarea unor dosare administrative și, ulterior, penale pentru neexecutarea hotărârii judecătorești sau pentru eschivarea de la executare.

Prin urmare, executorul este persoana care intenționează proceduri, care, probabil, în percepția cetățeanului sunt „acte de judecată”, dar de drept, executorul nu este persoana care judecă cetățenii. Acest drept îl au exclusiv instanțele de judecată.

ÎNTREBARE: *Cum se pedepsește injuria în R. Moldova?*

RĂSPUNS: În conformitate cu prevederile articolului 69 al Codului Contravențional, injuria adusă în public, vorbele sau faptele care înjosesc onoarea și demnitatea persoanei se sancționează cu amendă de la 20 la 60 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de până la 60 de ore. Pe de altă parte, injuria adusă în mass-media se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de până la 60 de ore.

Prin urmare, pedeapsa minimă la care poate fi „supusă” o persoană care a injurat o altă persoană în public este de 20 unități convenționale, adică 400 lei. Dacă persoana este de acord să achite amenda în termen de 72 ore, atunci pedeapsa se reduce la 200 lei. Pedeapsa maximă ce riscă o persoană pentru injurie este de 60 ore de muncă în folosul comunității.

ÎNTREBARE: *În cât timp trebuie să se sesizeze poliția, după ce o persoană a sunat la 902 și a denunțat o infracțiune?*

RĂSPUNS: În principiu, poliția urmează să reacționeze imediat sau cât de curând posibil. În practică, reieșind din capacitatea logistică și personalul disponibil, poliția selectează cazurile la care trebuie să reacționeze după gravitate. Dacă este vorba de un jaf, bătaie sau omor, poliția va reacționa imediat. Poliția ar putea reacționa tardiv, chiar a doua zi sau peste două zile, dacă este o simplă ceartă între vecini.

Dacă poliția reacționează cu întârziere, partea vătămată poate imputa forțelor de ordine „circumstanțele agravante” care pot urma dintr-un accident aparent simplu.

DICTIONAR JURIDIC

Maltratare - tratament aplicat unei persoane cu asprime, provocându-i dureri fizice sau morale. Termenii „maltratare” și „tortură” au semnificație diferită. În opinia Curții Europene pentru Drepturile Omului, diferența dintre tortură și alte tipuri de maltratare trebuie stabilită în funcție de „diferența de intensitate a durerii cauzate”. Orice „tortură” este și „maltratare”, dar nu orice „maltratare” e și „tortură”.

Tratament inuman - cauzarea în mod intenționat a suferințelor fizice sau psihice intense care nu sunt justificate. Curtea de la Strasbourg a calificat drept „inuman” tratamentul premeditat, aplicat ore în șir, care a cauzat persoanei vătămări corporale, suferințe fizice sau psihice profunde. Cazuri de tratament inuman apar în contextul detenției, unde persoana este supusă maltratării, care este intensă, însă nu în măsura de a fi calificată drept tortură.

Tratament degradant - tratament care cauzează victimelor sentimente de frică, umilință, anxietate și inferioritate. Acest tip de tratament determină victima să acționeze împotriva voinței sau conștiinței sale.

De exemplu, într-un dosar prezentat Curții Europene pentru Drepturile Omului, un băiat de 15 ani a fost condamnat la o pedeapsă corporală - trei lovituri cu o nuia de mesteacăn. Reclamantul a fost nevoit să-și dea jos pantalonii și, fiind doar în lenjerie, să stea aplecat deasupra mesei, fiind ținut de doi polițiști, în timp ce un al treilea îi administra pedeapsa. Loviturile de nuia au zgâriat, însă nu au tăiat pielea reclamantului, deși acesta a simțit dureri timp de o săptămână și jumătate după incident. Curtea de la Strasbourg a constatat că pedeapsa a inclus un element de umilință, fiind încadrată în noțiunea de „pedeapsă degradantă”.

26.11.12

Linia verde a Ministerului Afacerilor Interne la care cetățenii pot semna cazurile de tortură și tratamente inumane, crude și degradante comise doar de colaboratorii de poliție.

La acest număr de telefon orice victimă poate adresa o sesizare și va putea primi consultanță privind procedura de depunere a plângerii pe numele polițiștilor care au comis actele de tortură.

Linia verde este activă 24 din 24 de ore.